

Handläggare: Lars B Strand
Telefon: 508 36 205

Till
Äldrenämnden
18 september 2007

Förslag till allmänna råd om personalens kompetens vid handläggning och uppföljning av ärenden som avser äldre personer. Svar på remiss.

Äldreförvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med äldreförvaltningens tjänsteutlåtande.

Gunnel Rohlin
direktör

Raili Karlsson
enhetschef

Sammanfattning

Med utgångspunkt från en kunskapsöversikt, Socialt arbete med äldre, och remissvar på den har socialstyrelsen utarbetat ett förslag till allmänna råd om personalens kompetens vid handläggning och uppföljning av ärenden som avser äldre personer.

Äldreförvaltningen anser att allmänna råd behövs för att stärka och bidra till en enhetlighet av yrkesfunktionen biståndshandläggare och för att påbörja ett arbete med att höja och bredda kompetensen inför framtiden. Förvaltningen anser att den personal som arbetar med handläggning och uppföljning av ärenden som avser äldre personer bör ha socio-nomexamen. Förvaltningen föreslår en tydligare skrivning om genomförandeplaner och ifrågasätter om introduktionstidens längd ska regleras i råden. Förvaltningen anser vidare att målet ska sättas högre än att den äldre personen ska klara sin dagliga livsföring. Förvaltningens uppfattning är att de positiva effekter som de allmänna råden kan föra med sig vida överstiger ev. kostnadsökning till följd av dem.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom staben i samråd med vård- och omsorgsenheten. Kommunstyrelsens pensionärsråd och äldrenämndens handikappråd har tagit del av ärendet den 12 september 2007.

Bakgrund

Socialstyrelsen har tidigare publicerat en kunskapsöversikt, Socialt arbete med äldre, och ett förslag till kompetensbeskrivning för handläggare inom äldreomsorg. Denna remissbehandlades i slutet av förra året. Med utgångspunkt från kunskapsöversikten och remissvaren har socialstyrelsen nu utarbetat en konsekvensutredning och ett förslag till allmänna råd om personalens kompetens vid handläggning och uppföljning av ärenden som avser äldre personer. De senare har remitterats till bl.a. äldrenämnden i Stockholm för synpunkter senast den 27 september 2007. Remissen biläggs.

Ärendet

Allmänna råden avser den personal som arbetar med handläggning och uppföljning av ärenden som avser äldre personer. Utgångspunkten för de allmänna råden är främst vilka krav på kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som de äldre har rätt att ställa på socialtjänstpersonalen. I den kunskapsöversikt som remitterades tidigare anges områden där det ställs särskilda krav på den professionelles teoretiska kunskaper, praktiska färdigheter och förhållningssätt. Intresset för att svara på den remissen var mycket stort och samtliga ställde sig i princip bakom beskrivningarna av handläggarnas komplexa arbete och mångfacetterade yrkesroll.

Syftet med de allmänna råden är att ge huvudmännen och professionen stöd för att få kompetent personal för det kvalificerade arbete som handläggare inom äldreomsorg utför. Socialstyrelsen anger i allmänna rådet att den personal som arbetar med handläggning och uppföljning av ärenden som rör äldre personer bör ha socionomexamen eller social omsorgsexamen. Social omsorgsexamen är främst inriktad mot äldre- och handikappomsorg medan socionomexamen har en bredare inriktning mot socialt arbete. Den vanligaste utbildningsbakgrunden för handläggaren är nu social omsorgsexamen. Riksdagen har beslutat att slå ihop socionomexamen och social omsorgsexamen till en ny examen som ska heta socionomexamen.

Socialstyrelsen föreslår vidare bl.a. att handläggarna bör få tillgång till handledning. Ett av socialstyrelsens förslag är att den personal som arbetar med handläggning och uppföljning av ärenden som avser äldre människor bör fördjupa eller bredda sina kunskaper inom sakområdet genom vidareutbildning på avancerad (magister) nivå.

I den mån det allmänna rådet leder till särskilt omfattande utbildningsinsatser kan kommunernas kostnader påverkas. Förslagen om handledning och vidareutbildning kan even-

tueellt leda till ökade kostnader. Kostnadsminskningar kan uppstå i och med att personalen uppnår den kompetens som förslås i allmänna rådet.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelsen beslutade den 13 december 2006 att som svar på remissen av Socialt arbete med äldre översända och återropa äldreborgarrådets promemoria. Där framhölls bl.a. att socialstyrelsen har fångat komplexiteten i biståndshandläggarnas arbete och lyckats beskriva de mest angelägna områdena. Liksom stadsledningskontoret pekade borgarrådet dock på att frågan om avgiftshantering och kunskap om de faktorer som påverkar avgiftssättningen saknades. Vidare påpekades att detaljeringsgraden i vissa fall är för hög och att uppföljningsansvaret på ett tydligare sätt bör kopplas till den genomförandeplan som utföraren ska upprätta. Genomförandeplanen är att föredra framför generella målbeskrivningar. I remissvaret framhölls också att det inte kan vara biståndshandläggarens ansvar att följa upp beslut som lett till avslag. Borgarrådet förespråkade att allmänna råd skulle utarbetas.

Förvaltningen delar i huvudsak förslagen i de allmänna råden som har sin grund socialstyrelsens kunskapsöversikt inom området socialt arbete med äldre. Allmänna råd behövs för att stärka och bidra till en enhetlighet av yrkesfunktionen och för att påbörja ett arbete med att höja och bredda kompetensen inför framtiden. De allmänna råden kan också bidra till att ge allmänheten trygghet i mötet med den person som företräder äldreomsorgen. Allmänna råd kommer att på sikt att bidra till att funktionen blir mer enhetlig över landet och påverka högskolornas planering av utbildningar samt knyta forskningsarbetet på ett naturligt sätt till det dagliga arbetet.

Förvaltningen anser att den personal som arbetar med handläggning och uppföljning av ärenden som avser äldre personer bör ha socionomexamen med inriktning mot äldre. Sedan yrkesfunktionen biståndshandläggare inrättades i samband med att staden införde en beställar- och utförare organisation har handläggarnas utbildningsbakgrund varierat. Handläggarna rekryterades i huvudsak bland de tidigare hemtjänstassistenter-na/hemvårdscheferna. Alltjämt har handläggarna i Stockholm en utbildningsbakgrund med stor variation. Äldreomsorgen har i takt med samhällets förändringar utvecklats till att bli en komplex och mångfacetterad verksamhet. Det medför behov av såväl breddad som fördjupad kompetens. Allmänna råd från socialstyrelsen kan bidra till att arbetsgivaren får större möjligheter att veta vilka kunskapskrav som de kan ställa vid nyanställning men även inom vilka områden de handläggare som arbetar i dag skulle behöva få påfyllnad inom.

Förvaltningen har förståelse för att socialstyrelsen i förslaget till allmänna råd inte explicit har följt upp Stockholms stads synpunkt i den tidigare remissen om kunskaper i avgiftshantering. Detta kan anses ingå i skrivningen om "övrig relevant lagstiftning" och även tillgodoses i den handledning och fortbildning som socialstyrelsen förespråkar i stället för att regleras i de allmänna råden.

Förvaltningen ifrågasätter om de allmänna råden ska reglera längden på introduktionen för nya handläggare. I remissen föreslås ett år.

Förvaltningen vidhåller uppfattningen från den förra remissen att skrivningen ”formulering av realistiska, uppföljningsbara mål för genomförandet av insatser” bör ersättas av ”formulering av realistiska, uppföljningsbara genomförandeplaner”.

Under *Utredning och beslut* föreslår de allmänna råden att den äldre personens förmåga att klara sin dagliga livsföring ska utredas. Förvaltningen ifrågasätter om inte denna ambitionsnivå är för låg. Enligt socialtjänstlagen är målen högre satta än att man ska klara sin dagliga livsföring. I detta avsnitt betonas på tre ställen behovet av kunskaper i dokumentation. Om olika aspekter på dokumentation avses bör det framgå.

En del av skrivningarna under *Kunskapsområden* utvecklas under *Förhållningssätt och bemötande*. Denna höga detaljeringsnivå kan fylla en funktion i dag utifrån den stora variation i kompetens som handläggarna har. Om cirka tio år när handläggarna har mer enhetliga grundkunskaper som bas bör rådets innehåll ses över och anpassas till den vidareutbildning alternativ specialutbildning/spetskompetens som det då kan finnas behov av utifrån den dåvarande samhällsbilden.

Kostnader och andra effekter

Råden kan leda till att kostnaderna för vidareutbildning ökar. De bör dock kunna rymmas inom de centrala medel som f.n. anslås för kompetensutveckling inom äldreomsorgen. Utbildningen bör i huvudsak kunna organiseras så att den kan genomföras utan vikarie-täckning. I annat fall ökar kostnaderna för stadsdelsnämnderna. När det gäller handledning så är förvaltningens uppfattning att många stadsdelsförvaltningar redan idag har handledning för sina handläggare. Förvaltningens uppfattning är således att de positiva effekter som de allmänna råden kan föra med sig överstiger ev. kostnadsökning till följd av dem.

Bilaga

Remiss – Förslag till allmänna råd om personalens kompetens vid handläggning och uppföljning av ärenden som avser äldre personer.